

VALITSUSE EESMÄRGID EUROOPA LIIDUS LUKSEMBURGI EESISTUMISPERIOODIL

Käesolev dokument käsitleb valitsuse olulisemaid eesmärke Euroopa Liidus 2005.a esimesel poolaastal, Luksemburgi eesistumise ajal ning see lähtub valitsuse Euroopa Liidu poliitika põhiseisukohtadest, mis kinnitati 22. aprillil 2004.

Luksemburgi eesistumise ajal jätkuvad paljud protsessid, mis on saanud alguse juba varem. Liikmesriikides kestab 29. oktoobril 2004.a alla kirjutatud Euroopa põhiseaduse lepingu ratifitseerimine. Valitsus esitab lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu Riigikogule märtsis. Sellega kaasneb ulatuslik kodanike teavitamine põhiseaduse lepingust ja selle mõjudest Eestile.

Eesti eesmärgid sel poolaastal keskenduvad Euroopa Liidu pikaajalise konkurentsivõime suurendamisele ja oma huvide kaitsmisele liidu rahastamise küsimustes.

Pikaajalise konkurentsivõime tõstmise eeldusena näeb Eesti ennekõike selgemate eesmärkide püstitamist Lissaboni strateegias, nende aktiivsemat elluviimist ning siseturu arendamist. Esiteks, märtsis toimuval ülemkogul tuleb keskenduda Lissaboni strateegia eesmärkide kontsentreerimisele majanduskasvu ja tööhõive parendamiseks ning nende eesmärkide elluviimisele liikmesriikides. Lissaboni strateegia peamiseks probleemideks on olnud väga laiaulatuslikud eesmärgid olukorras, kus liikmesriikide arenguprobleemid ja väljakutsed on väga erinevad. Sellest tulenevalt on olnud madal ka riikide pühendumine strateegia eesmärkide täitmisele. Liikmesriikide rakendustegevuse parendamiseks on äärmiselt oluline leppida kokku konkreetsemates strateegia rakendamise mehhanismides. Valitsus on seadnud Eesti konkurentsivõime arendamise 2005. aasta üheks peamiseks eesmärgiks ning koostab strategiadokumendi "Eesti edu 2014" uue versiooni.

Teiseks osaleb Eesti aktiivselt parema ja lihtsama ettevõtluskeskkonna loomises läbi seadusandluse lihtsustamise ja ettevõtjate halduskoormuse vähendamise nii Euroopa Liidus kui liikmesriikides. Peame väga oluliseks ELi uue teadus- ja arendustegevuse raamprogrammi kujundamist selliseks, et see vastaks rahvusvahelistele väljakutsetele ja võimaldaks samal ajal arvestada väikeste riikide vajadustega.

Siseturu arendamisel peab valitsus 2005. aasta I poolaastal eriti oluliseks kolme konkreetset algatust: teenusteturu liberaliseerimise direktiivi, töötaja direktiivi ja uut kemikaalide regulatsiooni (REACH).

Euroopa Liidu rahastamisel on keskseks teemaks ELi finantsperspektiiv 2007-2013. See peab arvestama ka uute riikide ja nende regioonide huvidega. Eelarveraamistik peab tagama ELi konkurentsivõime edasise tõstmise vältides ebaefektiivseid kulutusi. Eesti jaoks on väga olulised ka valdkondlikud ELi maaelu arengu, kalanduspoliitika ja looduskaitsealade rahastamisskeemid.

Lisaks konkurentsivõime tõstmisele ja liidu rahastamisega seotud küsimustele on valitsus seadnud eesmärgiks kodanike liikumisvabaduse ja julgeoleku suurendamise ning ELi suhete arendamise Venemaa ja teiste naaberriikidega.

I KONKURENTSIVÕIME

1. Euroopa Liidu konkurentsivõime tõstmine

Lissaboni strateegia vahearuanne

Eesti eesmärgiks on, et vahearuanne võtaks maksimaalselt arvesse Wim Koki tööühma soovitusi keskenduda vähematele valdkondadele, majanduskasvule ja tööhõivele. Samuti peaks vahearuanne tegema konkreetseid ettepanekuid Lissaboni strateegia rakenduskavade kohta liikmesriikides. Eesti toetab Lissaboni strateegia põhimõtete integreerimist ka ELi sotsiaalpoliitika tegevuskavasse. Eesti peab prioriteetseks tööhõive potentsiaali maksimaalset ärakasutamist ning aktiivseid tööturumeetmeid. Eesmärgiks peab olema inimeste motiveerimine tööturul osalemiseks, et ennetada pikaajalist töötust ja vältida toetustest elamist.

Parem õigusloome: seadusandluse lihtsustamine ja ettevõtete halduskoormuse vähendamine

Konkreetsed, üheselt mõistetavad ning arusaadavad õigusaktid mõjutavad soodsalt ettevõtluskeskkonda, parandavad konkurentsivõimet, kiirendavad majanduskasvu ning vähendavad ettevõtjate raha- ning ajakulu. Eesti peab Luksemburgi eesistumisel oluliseks lihtsustamist vajavate ELi õigusaktide edasist analüüsi selleks, et koostada järgmine prioriteetsete ELi õigusaktide nimekiri juba Ühendkuningriigi eesistumise ajal. Samaaegselt peab tähelepanu pöörama ka halduskoormuse vähendamisele. Oluline on lõpetada töö ühtse ELi halduskoormuse mõõtmise meetodika väljatöötamisel, samas ei tohi analüüsimine aga muutuda koormuseks omaette. Eesti sihiks on osaleda ühtse meetodika väljatöötamise pilootprojektides, et omandada väärtuslikke kogemusi halduskoormuse hindamiseks riigi sees.

ELi tuleviku teaduspoliitika ja 7. raamprogrammi ettevalmistamine

Teadus- ning teadus- ja arendustegevuse raamprogrammid tugevdavad Eesti teadus- ja arendussüsteemi ning tõstavad konkurentsivõimet. Eesti edukaks osalemiseks tuleb programmi ülesehituse ja kasutatavate finantsinstrumentide kujundamisel arvestada seniste programmide kogemusi. Eelkõige tuleks lihtsustada protseduure ning defineerida selgemalt kasutatavate instrumentide eesmärgid ja olemus. Eesti toetab teadusuuringute koondamist kuue eesmärgi ümber: uurimistöö kvaliteet ja tulemuste levitamine, tippkeskuste ja alusuuringute tugevdamine, teadlaskarjääri atraktiivseks muutmine ja riiklike teadus- ja arendustegevuse programmide käivitamine, kõrghariduse, teaduse ja innovatsiooni infrastruktuuri kaasajastamine ning ELi programmide ja struktuurivahendite seostatud kasutamine. Samuti toetame väike- ja keskmise suurusega ettevõtete ja nende võrgustike aktiivsemat kaasamist, väiksemate kuid oluliste projektide toetamist ning avatust teadusalasele koostööle muu maailmaga.

Uus kultuuriprogramm

Eesti eesmärgiks on kujundada uus programm projektide mahtudelt jõukohaseks ka väikeriikidele ning uutele ELi liikmesriikidele ning saavutada massiküüditamiste ohvrite mälestamisega seotud küsimuses lisaks holokausti ohvrite mälestamisele ka toetusevõimalus teiste totalitaarsete režiimide ohvrite mälestamisele.

2. Siseturu arendamine

Tööaja direktiiv

Euroopa Liidu ja liikmesriikide konkurentsivõime tagamiseks on oluline, et tööaja direktiivi muutmisel säiliks olemasolev tööaja paindlikkus. Eesti huvi on eelkõige, et säiliks individuaalse ületunnitöö kasutamine sõltumata kollektiivlepingute olemasolust. Eesti maksimaalseks eesmärgiks on ületunnitöö seadusega sätestamise võimaldamise säilitamine (nagu kehtivas direktiivis). Minimaalseks eesmärgiks on, et individuaalne ületunnitöö oleks võimalik ka siis, kui kollektiivleping seda ei sätesta. Põhjuseks on, et hetkel pole Eestis levinud kollektiivlepingud ning ületunnitöö võimaldamisel ei saa neid seega eelistada üksikisiku valikule. Kompenseeriva puhkeaja osas toetab Eesti jätkuvalt paindlikumat lähenemist. Eesmärgiks on võimaldada kompenseeriv puhkeaeg mõistliku ajavahemiku jooksul ning minimaalselt 72 tunni jooksul.

Teenusteturu liberaliseerimine: direktiivi eelnõu teenuste kohta siseturul

Teenuste raamdirektiiv on üks olulisemaid vastuvõtmist vajavaid direktiive, mis peaks oluliselt parandama seni mittetoimivat teenuste vaba liikumist, kõrvaldades turutõrked teenuste siseturult. Eesti jaoks on oluline ettevõtluskeskkonna lihtsustamine teenuseosutajale ning sellest tulenev majanduskasv. Eesti toetab raamdirektiivi põhimõtteid – päritoluriigi printsiip, administratiivne koostöö, ühtse kontaktpunkti loomine, autoriseerimisskeemide ning asutamise lihtsustamine. Eesti huvides on saavutada direktiivi kiire rakendamine, mis eeldab selle vastuvõtmist 2005.a lõpuks.

ELi uus kemikaalipoliitika: REACH määruse ja direktiivi eelnõu

Eesti eesmärgiks on tagada keskkonna ja tervise kaitstuse kõrge tase, mis samas ei pärsiks keemiatööstuse, eriti väiksemate ettevõtete, konkurentsivõimet ja innovatiivsust ning võtaks arvesse liikmesriikide regionaalseid eripärasid. Eelnõu jõustumisel tuleks mitmetel ettevõtetel teha ühekordselt suhteliselt suuri investeeringuid ainete registreerimiseks vajalike katsete tegemiseks, registreerimise administreerimiseks ning registreerimise tasu maksmiseks. Eesti eesmärgiks on tagada, et vastuvõtmisega kaasnevad muudatused senises kemikaaliohutuse süsteemis ning rakendamisega kaasnev võimalik koormus nii otsestele kuludele kui ka võimalikele kaudsetele kuludele ei takistaks ettevõtetel edasi tegutseda.

3. Energeetika ja transport

Üle-euroopalised energiavõrgustikud

Eesti huviks on üle-euroopaliste energiavõrkude kohta käiva otsuse vastuvõtmine kujul, mis tagaks EL-i finantsvahendite kasutamise Eestile pideva varustuskindluse ja Euroopa energiaturgudele juurdepääsu tagavate projektide elluviimisel (ESTLINK alalisvoolu merekaabel Eesti ja Soome vahel; Soome–Eesti gaasitrass; Läänemere alune gaasijuhe Venemaalt kuni Suurbritanniani, mis hõlmaks endas vajalikke väljavõtteid Läänemere äärsetesse riikidesse; maismaa gaasitrass Venemaalt Saksamaale läbi Läti, Leedu ja Poola) Samuti kajastuvad eelnõu lisas väiksemad Eesti elektri infrastruktuuri

arendamise projektid (Saaremaa varustuskindluse tõstmine; Tartu, Kiisa, Püssi ja Viljandi alajaamade rekonstrueerimine).

Raskeveokite maksustamine (eurovignette)

Ühtse ELi transporditeenuste turu väljakujundamiseks, mis looks vedajatele võrdsed võimalused ning väldiks teenusepakkujate diskrimineerimist, toetab Eesti poliitilise kokkuleppe saavutamist *eurovignette*'i direktiivi osas. Eesti huvi on, et kasutustasud (teetollid) peegeldaksid kulusid infrastruktuuridele ning et nendes sisalduks ka kõik kaasnevad kulud. Transpordi väliskulude (õhusaaste, müra, ummikud, katmata liiklusõnnetuskulud) sisestamine tasumääradesse peaks toimuma astmeliselt. Kasutusele võetavad maksusüsteemid ei tohi saada takistuseks kaubavahetusele, muutudes liikmesriikide eelarvedefitsiidi katmise vahendiks.

II RAHANDUS

4. Finantsperspektiiv: 2007-2013

Eesti toetab eesmärgipärase ja optimaalse ELi finantsperspektiivi vastuvõtmist, mis arvestaks kõigi laienemisega seotud aspektidega ja võimaldaks säästa eelarvevahendeid ebaefektiivsete kulutuste arvelt. Nüüdseks liidu keskmisele arengutasemele jõudnud regioonide mahukas abirahastamine tuleks lõpetada ning struktuurivahendid peaksid olema suunatud eelkõige madalama arengutasemega regioonidele. Valitsuse eesmärgiks on saavutada ELi kulukohustuste tasemel 1,1% EL-i keskmisest rahvuslikust sissetulekust, tagades samas uute liikmesriikide ühtekuuluvuspoliitika rahastamise vähemalt komisjoni pakutud tasemel ning struktuurivahendite aastase piirmäär arvestuse meetodika (4% reegli) ümbervaatomise. Eesti ei pea võimalikuks maaelu arengu, kalanduse ja keskkonnapoliitika vahendite vähendamist. Eesti toetab hariduse, teadus- ja arendustegevuse ning naabruspoliitika rahastamist komisjoni pakutud tasemel (sh teadus- ja arenduskeskuste tugevdamise uutes liikmesriikides) ning kultuurile ja piirikaitsele suunatavate vahendite mittevähendamise võrreldes komisjoni pakutuga. Toetame omavahendite (n.ö tulude) süsteemi lihtsustamist, kaotades lisandväärtusmaksupõhise omavahendi. Leiame, et liidu omavahendite süsteemi lihtsustamine Briti tagasimakse jm kompensatsioonide mitteloomise abil muudaks süsteemi selgemaks, luues eeldused kontrolli tõhustamiseks ja tulude administreerimise kulukuse vähendamiseks.

5. Majanduspoliitika koordineerimine: Stabiilsuse ja kasvu pakti reform

Eesti toetab stabiilsuse ja kasvu pakti sellist kaasajastamist, mis tagaks pakti eesmärkide parema realiseerumise. Selleks tuleb rangemalt rakendada pakti võlakoormuse kriteeriumit, arvestades eelarvedefitsiidi hindamisel ka üldist võlakoormust ning ülemäärase võlakoormuse mittevähendamise korral tuleb komisjonil algatada defitsiidimenetlus. Eesti ei poolda võimalust arvata eelarvedefitsiidist maha struktuurireformide või muud siseriiklikud kulutused. Defitsiidist mahaarvamiste võimaldamine muudaks eelarvetasakaalu kriteeriumi ja kogu pakti mittetoimivaks. Samas leiame, et ülemäärase defitsiidi tekkimise järgset kohandumisperiodi (siiani üks aasta) võib muuta paindlikumaks vastavalt erinevate riikide olukorrale. Leiame, et on vajalik riigispetsiifilise keskpika eelarve-eesmärgi kehtestamine ning headel aegadel kokkuhoiu soodustamise (see võimaldaks üle elada ka defitsiidi halvematel aastatel).

Eesti toetab komisjoni tööd eelarvestatistika kvaliteedi parandamisel, toetades liikmesriikide statistikaametitele standardite kehtestamist.

6. Siseturu arendamine: maksustamine

Ühetaoline maksupoliitika tagab käibemaksusüsteemi lihtsuse, läbipaistvuse ning kaupade ja teenuste vaba liikumise võrdsetes konkurentsitingimustes. Seetõttu leiame, et ELi käibemaksusüsteemis peab olema võimalikult vähe erandeid. Eesti toetab komisjoni poolt algatatud eelnõusid käibemaksu vähendatud määrade ning 6. direktiivi art. 27 alusel antavate erandite ratsionaliseerimiseks. Halduskoormuse vähendamiseks toetame nn ühe akna põhimõtet ehk ühes liikmesriigis registreerimise süsteemi (*one stop shop*) ning teenuse käibe tekkimise koha eelnõude vastuvõtmist ning aktsiisiga maksustava kauba üldist korraldust, selle kauba valdamist, liikumist ning järelevalvet puudutava direktiivi 92/12/EÜ uuendamist.

III PÕLLUMAJANDUS JA KESKKOND

7. Looduskaitse rahastamine: LIFE+ määruse eelnõu

LIFE+ määruse eesmärk on keskkonnategevuste kaasrahastamine aastatel 2007-2013. Eesti eesmärgiks on, et LIFE+ määruse eelnõus oleks eraldi välja toodud Natura 2000 võrgustiku rakendamine, tagamaks nende tegevuste kaasfinantseerimine, mida ei ole võimalik finantseerida teistest ELi fondidest. Eelnõu jätab praeguses sõnastuses katmata Eestile oluliste valdkondadena mere- ja rannikuelupaikade, siseveekogude ja rabaalade kaitse, mis hõlmavad suure osa Eestis kaitse all olevatest aladest ja mille piisava finantseerimise tagamine on meile oluline. Eelarve liikmesriikidele suunatav osa peaks arvesse võtma liikmesriikide panust (Natura 2000 linnu- ja loodusalade kogupindalasisid) EL Natura 2000 võrgustikku. LIFE+ peaks võimaldama finantseerida mitte ainult keskkonnapoliitikat toetavaid, vaid ka rakendustegevusi (nagu kaitsekorralduskavade koostamine, nende elluviimine jne).

8. Maaelu arengu rahastamine: Euroopa Põllumajandusfond Maaelu Arendamiseks (EAFRD)

Fondi loomisega luuakse ühtsed raamtingimused liikmesriikide maaelu arengu toetamiseks. Eesti leiab, et reeglid peaksid olema paindlikud, nii et iga liikmesriik saaks võimalikult suures ulatuses ise otsustada, kuidas ja millisel määral erinevaid tegevusi toetada. Tingimuste määratlemisel tuleb lähtuda maapiirkodade tasakaalustatud arengust ning vältida ebavõrdse konkurentsi tekkimist, kaaludes rahaliste vahendite jaotamise põhimõtted liikmesriikide (ja regioonide) vahel. Eesti maapiirkondade jätkusuutliku arengu tagamiseks on väga oluline põllumajanduse infrastruktuuri, innovatsiooni ja inimressursside arendamise toetamine. Arvestades Eesti piiratud ressursse peab programmi administreerimine olema paindlik ja lihtne.

9. Kalanduspoliitika rahastamine: Euroopa Kalandusfond (EKF)

Kalanduse struktuuripoliitika peab toetama sektori jätkusuutlikku arengut, jätkates maal asuvate infrastruktuuride (sadamad, vesiviljelus, sisevete kalandus) arendamise toetamist. Kuna Eesti kalatööstus on tööjõumahukas, mille tõttu enamik ettevõtteid

liigituvad suuretevõtete alla, on Eesti jaoks oluline, et investeeringutoetus laieneks ka keskmistele ja suuretevõtetele. Samuti soovime toetuste võimaldamist sisevete kalandusele, kuna see pakub tööhõivet piirkondades, kus kalapüük on peamiseks sissetuleku allikaks. Konkurentsipüsimeks tuleb ka uutele liikmesriikidele anda võimalus kalalaevastiku moderniseerimiseks ja uuendamiseks. Samuti toetame investeeringutoetuse andmise jätkamist erasadamatele (Eestis on enamused sadamaid eraomandis).

10. Suhkrusektori reform

Ühise põllumajanduspoliitika areng peaks olema suunatud maailmaturul konkurentsivõimelisema ning otsetoetusi ja turukorraldust järjest vähem vajava põllumajandussektori väljaarendamisele. Seetõttu pooldab Eesti suhkrusektori reformi alustamist esimesel võimalusel kuid mitte hiljem kui juulis 2006. Reformi lõpptähtaeg juuni 2008 peab jääma samaks. Eesti näeb võimalust veelgi ulatuslikumaks reformiks võrreldes komisjoni poolt väljapakutuga. Reformist võidab nii jaetarbija kui toiduainetööstus, sest toorme odavnemine muudab tööstuse konkurentsivõimelisemaks. Esialgsete arvutuste kohaselt langeks reformi mõjul suhkru jaehind Eestis umbes kolmandiku võrra.

IV JUSTIITS- JA SISEKÜSIMUSED

11. Schengeni õigusruumiga liitumise ettevalmistused

Kuna valitsus soovib tagada võimalikult kiiret ja täielikku isikute vaba liikumist oma kodanikele kogu ELi piires, on eesmärgiks soodustada asjakohaseid ettevalmistusi nii EL-is kui Eestis. Eesti taotleb 2005.a kevadeks uute liikmesriikide Schengeniga ühinemiseks valmisoleku hindamise ajakava väljatöötamist ning nende valdkondade määratlemist, kus saab hindamise läbi viia enne Schengeni Infosüsteemi II osa valmimist. Kuna liitumise eelduseks on viisainfosüsteemi (VIS) arenduse ajagraafikus püsimine, soovib Eesti pääseda kuue liikmesriigi hulka, kellega komisjon alustab süvatööd VIS-i andmesidevõrgu planeerimisel ning juurutamisel. Eesti ei poolda eraldiseisva plastikkaardi (*smart card*) kasutuselevõttu viisade puhul. Elamislubade puhul toetame ühtse plastikkaardi rakendamist ELis, mis arvestab liikmesriikides hetkel kasutusel olevaid lahendusi (nt Eesti ID-kaart, millele on kantud elamisloa andmed).

V VÄLISSUHTED JA JULGEOLEK

12. EL naabruse kujundamine stabiilsuse ja koostöö alaks

EL-Venemaa partnerlus

Eesti eesmärgiks on EL-Venemaa nelja ruumi raamistikus Eestile soodsa lahenduse saavutamine, sh inim- ja vähemusõiguste temaatika, isikute tagasivõtu lepingu ja viisaproblemaatika, energiajulgeoleku, keskkonnakaitse (nt Läänemere ohutus, tuumaohutus, piiriäärsete veekogude kaitse) osas. Eesti soovib sõlmida piirilepingu ning normaliseerida majandussuhted (eeskätt saavutada Venemaa poolt EL-ile rakendatud taimsete kaupade impordikeelu ning diskrimineerivate raudteetariifide lõpetamine). Valitsuse eesmärgiks on Euroopa Liidu – Venemaa energiadialoogi raames arendatavad

vastastikuse energiakaubanduse põhimõtted ei kahjustaks Eesti kütuse- ja energiamajanduse strateegilisi eesmärke.

Tõhusa ELi naabruspoliitika (ENP) kujundamine ja Eesti seisukohalt oluliste sihtriikide toetamine

Eesti eesmärgiks on Ukraina, Moldova, Valgevene, samuti Gruusia jt Lõuna-Kaukaasia riikide demokraatliku arengu toetamine, sh Ukraina ja Moldova ENP tegevusplaani ellurakendamine ning nende demokraatliku ja turumajandusliku arengu toetamine läbi kahepoolse tehnilise abi. Leiame, et EL peaks Ukraina demokraatliku ja majandusarengu toetamiseks andma Ukrainale selge perspektiivi senisest märgatavalt tihedamate suhete sisseviimiseks. Taotleme Valgevene kodanikuühiskonna toetamist ning Gruusia, Armeenia ja Aserbaidžaaani ENP tegevuskavade väljatöötamise alustamist pärast komisjoni koostatud riigiraportite heakskiitmist. Eesti aitab kaasa rahvusvaheliste organisatsioonide raames “külmutatud konfliktide” lahendamisele Transnistrias, Abhaasias ja Lõuna-Osseetias. Lisaks taotleb valitsus finantsperspektiivi arutelude raames naabrus- ja partnerlusinstrumendi kujundamisel suuremate ressursside eraldamist piiriülese koostöö edendamiseks.

13. Euroopa julgeolekustrateegia eesmärkide realiseerimine

Eesti eesmärkideks on aidata kaasa julgeolekustrateegia realiseerimisele, andes oma panuse stabiilsuse säilitamiseks Lääne-Balkanil (jätkates osalust ESDP missioonidel ning ettevalmistusi suurendamiseks alates 2005.a detsembrist oma osalust ELi sõjalises missioonis ALTHEA Bosnia ja Hertsegoviinas) ning toetades ELi kriisireguleerimise mehhanismi edasiarendamist nii sõjaliste kui tsiviilvõimekuste osas (sh osalemine ELi lahingugrupis, Eesti võimekuse tõstmine osalemaks ELi missioonidel ning suurendades osalust Euroopa Kaitseagentuuri töös riikliku eksperdi lähetamise kaudu). Eesti soovib kaasa aidata Laiema Lähis-Ida, eriti Iraagi ja Afganistani stabiliseerumisele ning Iisraeli-Palestiina konflikti lahendamisele. Kõigi nende eesmärkide saavutamiseks on vaja jätkuvalt pöörata tähelepanu transatlantiliste suhete tugevdamisele.